

BİLANÇO

TÜRMOB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 168 • EKİM 2010 5 5.00 TL • ISSN:1307-6620

- *XVIII. Türkiye Muhasebe Kongresi toplandı*
- *Dış ticaret açığı 8 ayda yüzde 79 arttı*
- *Küresel ekonomide cari işlemler riski*

ISSN 1307-6620

9 771307 662000

Ekonomik Rapor

TÜRMOB Bas.Yay.Dağ.İşlt. Adına

Sahibi

Dr. Masum TÜRKER

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU**Yayın Kurulu**

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Yönetim Yeri

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Dizgi - Düzenleme

Tuncay TEKYILDIZ

Baskı

Fersa Matbaacılık Paz.San.Tic.Ltd.Şti.

Ostim 36. Sk. No:5/C-D

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0.312) 386 17 00 (pbx)

Basım Tarihi : 08 Ekim 2010

Basım Yeri : Ankara

ISSN : 1307-6620

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya

tamamı alıntı yapılamaz

TÜRMOB Genel Kurulu

TÜRMOB'un önümüzdeki üç yıl için görev alacak Yönetim, Denetim ve Disiplin kurullarını seçeceği genel kurulu 23-24 Ekim tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilecek. Odalarımızda uygulamaya giren nispi temsil sistemi ilk defa TÜRMOB'un genel kurulunda da uygulanacak.

TÜRMOB'un 20 yılı aşkın geçmişi başarılarla doludur. Bu başarıda görevde bulunan yönetimlerin, odalarımızın ve meslek mensuplarımızın sıkı sıkı kenetlenerek mesleki sorunlar etrafında birlikte hareket etmesinin payı büyüktür. Bizim ortak paydamız her zaman için mesleğimiz oldu. Farklılıklarımızı değil ortak değerlerimizi ön plana aldık. Bizim için önemli olan birlik ve beraberlikti. Bu bakış açısıyla ayırtırmak yerine, birleştirmenin mücadelesini verdik ve bunda da başarılı olduk.

Meslek örgütümüz 20 yıllık süreçte önemli bir bilinç ve olgunluğa ulaştı. Mesleki sorunları çözmek için, mesleki hedeflere ulaşmak için omuz omuza mücadele verdik. Bu mücadeleyi hep birlikte verdik ve bu başarıyı hep birlikte elde ettik.

Genel kurulumuzda da önümüzdeki üç yıl için görev alacak kurulların seçimini gerçekleştireceğiz. Hazırladığımız projeler ve özel çalışma programımızla, bazı yöntem değişikliklerine de giderek, başarılı, üretken ve verimli bir dönem geçireceğiz. Birliğimizi, dayanışmamızı koruyarak ve ortak paydamızı oluşturan meslek mücadelesini sürdürerek yolumuza devam edeceğiz. Mesleğimizi yarınlara yine hep birlikte güvenle umutla taşıyacağız.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Başkan Yardımcısı

XVIII. Türkiye Muhasebe Kongresi toplandı

“Güçlü ve Özgür Bir Ülke İçin Muhasebe Kültüründe Devrim” ana temasının işlendiği XVIII. Türkiye Muhasebe Kongresi Ankara’da toplandı. Kongrenin açılış konuşmasını yapan TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum TÜRKER, "Bir ülkede muhasebe mesleği güçlüyse sermaye piyasası güçlüdür, bankaları kimse hortumlayamaz, ticaret erbabına kimse baskıda bulunamaz" dedi.

Dr. Masum TÜRKER

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) Genel Başkanı Masum Türker, bir ülkede muhasebe mesleği güçlüyse sermaye piyasalarının güçlü olduğunu, bankaları kimsenin hortumlayamadığını ve ticaret erbabına kimsenin baskıda bulunamadığını söyledi.

TÜRMOB tarafından düzenlenen 18. Türkiye Muhasebe Kongresinin, açılışında konuşan TÜRMOB Genel Başkanı Türker, önceki dönemlerde denetçinin kimliğinin geri plana itildiğini, herkesin denetçi

olabileceğinin düşünüldüğünü, ancak dünyadaki gelişmelerin bu anlayışın ne kadar yanlış olduğunu ortaya koyduğunu ifade etti.

Meslek mensuplarının bugün gerek Türkiye'de gerekse uluslararası alanda ekonomik gelişmelerde önemli adımlar attığını kaydeden Türker, özgür ve güçlü bir Türkiye'nin de muhasebe kültüründen geçtiğini belirtti.

Türk ekonomisinin ciddi bir sınavdan geçtiğini, bunun bedelini de Türkiye'nin diğer ülkelerden önce 2001 ve 2002 yıllarında ödediğini

anlatan Türker, 2001 krizinden sonra muhasebe kültüründe devrim niteliğinde adımlar atıldığına dikkati çekti.

Türker, "Dünya ekonomisi can çekişiyor ama Türkiye ekonomisinde, 2000'li yıllarda alınan önlemlerden dolayı, çok fazla sıkıntıya düşülmeden bu dönem atlattı. Bunda uluslararası kuralları aynı anda uygulayan SPK, BDDK ile muhasebe meslek mensuplarının büyük etkisi oldu" dedi.

Muhasebe mesleğinde geleceği yakalamak için Uluslararası Etik

Standartlarının da 2011'de hayata geçirileceğini bildiren Türker, kendilerinin de önümüzdeki yılı beklemeden bu standartlara uygun bir şekilde yola devam edeceklerini söyledi.

Dünyada muhasebe mesleğinde, etik kuralların kabulü, mesleki eğitim, disiplinin işleyişi, denetim standardı, muhasebe standardı, kamuda algılanacak standartlara uyum ve kalite güvencesinin ön plana çıktığını anlatan TÜRMOB Başkanı, denetimde de rotasyonun tartışılmaya başlandığını belirtti.

Vedat AKGİRAY

Türker, bu çerçevede "herkes her işi almamalı, kendi çalışma saati ve kapasitesine göre alabileceği düzeyde iş almalı" anlayışının hakim olması gerektiğini vurgulayarak, bunun da haksız rekabeti önleyeceğini ve meslekteki kaliteyi artıracaklarını kaydetti. Türker, "bu meslekte ileride egemenlerin, lobi yapanların daha etkin olmasına müsaade etmeyeceğiz" dedi.

Türker, konuşmasında önümüzdeki ay yapılacak kongrede TÜRMOB Genel Başkanlığından ayrılacağını da açıkladı. Yaklaşık 44 yıldır muhasebe, 34 yıldır da denetim alanında çalıştığını, meslekte tabandan başlayarak bu noktaya geldiğini anlatan Türker, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ben bugün varlığımı, başarılarımı muhasebeci olmaya borçluyum. Bana hep (eski

bakan) diyorlar, önümüzdeki ay (eski TÜRMOB Başkanı) diyecekler. Siyaset yapıyorum. Onu da bıraktığımda (parti eski genel başkanı) diyecekler ama bana hiç bir zaman (eski muhasebeci) diyemeyecekler. Bir ülkede muhasebe mesleği güçlüyse sermaye piyasaları güçlüdür, bankaları kimse hortumlayamaz. Ticaret erbabına kimse baskıda bulunamaz, çünkü muha-

Mustafa ÖZYÜREK

sebe mesleği güçlüyse herşey şeffaftır, kamuoyuna açıktır. Çünkü bu meslekte ne yaparsak yapalım kamu yararını, çıkarını ön planda tutuyoruz."

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Başkanı Vedat Akgiray da, kongrede yaptığı konuşmada, 1,5 yıldır finansal krizin konuşulduğunu, krizle birlikte denetim kurumlarının

zaaflarının da ele alındığını belirtti. Düzenleyici, denetleyici kurumların krizde biraz da "günah keçisi" olduğunu kaydeden Akgiray, aşırı para kazanma hırsı ve finans mesleğindeki gelişmenin de kriz döneminin en çok tartışılan konuları arasında bulunduğunu anlattı.

Finans ile siyasetin iç içe olması konusunun da yeni konuşulmaya başlandığına dikkati çeken Akgiray, "büyük finans kuruluşlarıyla siyaset biraraya gelirse ne olur?" olgusunun daha çok konuşulacağını da dile getirdi.

Burada muhasebe ve arkasından gelen denetimin çok önemli olduğunu vurgulayan SPK Başkanı, şöyle devam etti: "Muhasebenin denetlenmesi, denetimin denetlenmesi, iyi finansal raporlar olma-

Bülent ÜSTÜNEL

Prof. Dr. Ömer LALİK

sı...Muhasebe ve denetim, arzu edilen şekilde yapılırsa, denetlenecek birşey kalmaz. Dünya artık bir muhasebe standardı olmasında hemfikir, bunun uygulanması kaldı. Denetim, hem bilginin dozunu ayarlayacak, hem de bilginin güvenilirliğini artıracak. Muhasebe ve denetim görevi, arzu ettiğimiz şekilde yapılırsa, denetlenecek çok bir şey kalmaz. Kanıksanmış bir takım yöntemlerin sorgulanması da ancak doğru yapılan denetimin sorgulanmasından sonra olur." Akgiray, yıllardır belli işleri belli şekilde yapmaya alışıldığını, ancak alışkanlıkların artık değişmesi gerektiğini de söyledi.

CHP İstanbul Milletvekili ve TÜRMOB Onursal Başkanı Mustafa Özyürek de, mesleğin kalitesinin önemini vurguladı ve meslekte

gelişme ve camianın sorunlarının çözümü için ellerinden gelen desteği vermeye hazır olduklarını belirtti.

Türkiye'de bazı yapısal sorunlar bulunduğunu, bunların arasında yer alan kayıt dışılığın mesleğin gelişmesini de engellediğini kaydeden Özyürek, kayıt dışılıkla etkin şekilde mücadele edilmesi gerektiğine dikkati çekti.

Russell GUTHRIE

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Başkanı Bülent Üstünel de konuşmasında, uluslararası muhasebe standartlarındaki değişiklikleri 14 gün içinde mevzuata yansıtma yükümlülüğü bulunduğuna işaret ederek, gerek standartlar, gerekse değişiklikleri içeren 207 tebliğ yayımlandığını bildirdi. "Muhasebe artık kesinlikle ülkelerin sınırını aştı. Buna şekil verenler geliş-

miş ülkeler" diyen Üstünel, bu kapsamda mesleki eğitimin ve meslekte yabancı dil bilmenin önemini vurguladı.

Üstünel, son dönemde gündemlerinde KOBİ Muhasebe Standartlarının bulunduğunu da belirterek, bunun kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunmayan KOBİ'leri kapsadığını kaydetti.

Türkiye Denetim Standartları Kurulu Başkanı Ömer Lalik ise yeni Ticaret Kanununun yasalaşmasının önemine işaret ederek, bu şekilde finansal tablolarda yapılacak çalışmalarda güçlü bir yasal temele ulaşılabileceğini söyledi.

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) Kalite ve Üye İlişkileri Direktörü Russell Guthrie de, kongredeki konuşmasında Fe-

Marin TOMA

derasyonun çalışmaları hakkında bilgi verdi. IFAC'a üye ülkelerin yapılan değişikliklere uyum için eylem planları hazırladıklarını ve çeşitli düzenlemeler yaptıklarını anlatan Guthrie, 2011 yılında da meslekte yeni etik kuralların yürürlüğe gireceğini, buna geçişin yumuşak olması için de her türlü desteği sağlayacaklarını belirtti.

IFAC'a üye ülkelerin eylem planlarının IFAC'ın web sayfasında ya-

yınlandığını ifade eden Guthrie standartların ve kuralların başarılı bir şekilde uygulanması için IFAC'ın elinden gelen katkıyı yapmaya hazır olduğunu sözlerine ekledi.

Romanya Muhasebeciler Federasyonu (CECCAR) Başkanı Marin TOMA Türkiye ve Romanya'nın dayanışma ve işbirliği içerisinde bulunarak çalışmalar yaptığını ve bu çalışmaların güçlenerek devam

ettiğini söyledi. Kongrede, "Uluslararası muhasebe mesleğinin standartları ve ulusal yakınsaması", "Etkin kurumsal yönetim ve iflasın ertelenmesi", "Vergi mükelleflerinin hakları", "Kamu faaliyetlerinde yetki devri: meslek mensuplarının kamu yönetim ve denetiminde rolü", "KOBİ'lerde kredibilitenin sertifikasyonu" ve "Yeni muhasebe kültürü" başlıklı altı oturum gerçekleştirildi.

TÜRMOB Vergi Raporu yayınlandı

Türkiye'nin vergi alanında 2009 yılında genel görünümünü ve yapılan çalışmalarını tarihsel bir perspektif içerisinde ele alan ve mevcut aksaklıkları tespit ederek, çözümler öneren 2010 yılı Vergi Raporu yayınlandı.

TÜRMOB'un Vergi Raporu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, vergilendirmenin temel ilkeleri ve kısaca bir tarihsel süreç içerisinde Türkiye'deki vergi sistemi incelenmektedir. Daha sonra 2009 ve 2010 yıllarında Türk Vergi sisteminde meydana gelen yasal değişiklikler Anayasa Mahkemesi kararları da dikkate alınarak verilmektedir.

İkinci Bölümde, Türk vergi sisteminin genel görünümü ve bu yapının diğer ülkelerle karşılaştırılması toplam vergi gelirlerinin GSYİH içerisindeki payı ve vergi türü bazında vergi gelirlerinin dağılımı

dikkate alınarak OECD üyesi ülkelerle karşılaştırılmalı olarak incelenmektedir.

Üçüncü ve son bölümde ise mevcut vergi yapısından ve daha önceki bölümlerde temel çerçevesi çizilen bilgi ve verilerden hareketle, daha etkin ve adil bir vergi sistemi için öneriler yer almaktadır.

Raporda vergi sistemine ilişkin yapılan değerlendirme de; Türk Vergi sistemi, gelişmiş ülkelerin vergi sistemlerine kıyasla toplanan vergilerin GSYİH'ye olan oranının düşük olduğu ve vergi gelirlerinin dolaysız vergilerden ziyade dolaylı vergilere dayandığı bir görünüme sahiptir. Ayrıca, Türk vergi sistemi,

vergi adaletini de sağlayamamaktadır. Çünkü dolaysız vergiler gelirden bağımsız olarak harcamalara dayandığı için vergi adaletini sağlamada yetersiz kalmaktadır. Bu saptama, Türk Vergi Sisteminin genel bir özelliği olarak kabul edilmektedir.

Birey ve kurumların gelirleri üzerinden yeterince vergi alınamaması, vergi kaynaklarının mal ve hizmetler üzerinden alınan vergilere dayanmasına neden olmaktadır.

2009 yılında petrol ürünleri üzerinden alınan ÖTV, toplam vergi gelirlerinin yüzde 11,9'unu oluşturmaktadır. Oysa aynı dönemde toplam kurumlar vergisi hâsılatının

toplam vergi gelirleri içerisindeki payı yüzde 8,1'dir. Üstelik petrol ürünleri üzerinden alınan KDV geliri, bu tutara dahil değildir. Bu vergi sisteminin bir sonucu olarak, Türkiye dünyada petrol ürünleri üzerinden en fazla vergi alan ülke konumundadır.

Benzin ürünleri üzerinden alınan vergilerin yüksekliği ve gelirin önemli bir kısmının benzin gibi maddeler üzerinden sağlanması, diğer taraftan, toplam bazda toplanan vergilerin GSYİH'ye olan oranının düşük olması Türkiye'de çarpık bir vergi yapısına işaret etmektedir. Bu, iki ayrı konuyla ilgilidir.

Birincisi, kayıt dışı ekonominin varlığıyla ilgilidir. Türkiye ekonomisinin kayıt dışı bölümüyle ilgili çeşitli çalışmalar yapılmakla birlikte varılan sonuçlar tahminlere dayanmaktadır. Konusu suç oluşturmuş gelirler yanında konusu suç oluşturmamakla birlikte vergi idaresine bildirilmeyen gelirlerin vergilendirilmesi, vergi idaresinin, meslek mensuplarının ve kamunun diğer bütün ilgili kurumlarının çalışmalarıyla ilgilidir.

İkinci konu ise GSYİH içerisinde devletin aldığı payın artırılması ile ilgilidir. Bu oran 2009 yılında yüzde 18,21'dir. Bu konuda Türkiye, OECD üyesi ülkeler içerisinde sondan ikinci sırada yer almakta ve Meksika'dan sonra gelmektedir. Bu oranının artırılması, siyasal iktidarların bu konuda istekli olması ve gelir idaresinin çalışmalarıyla

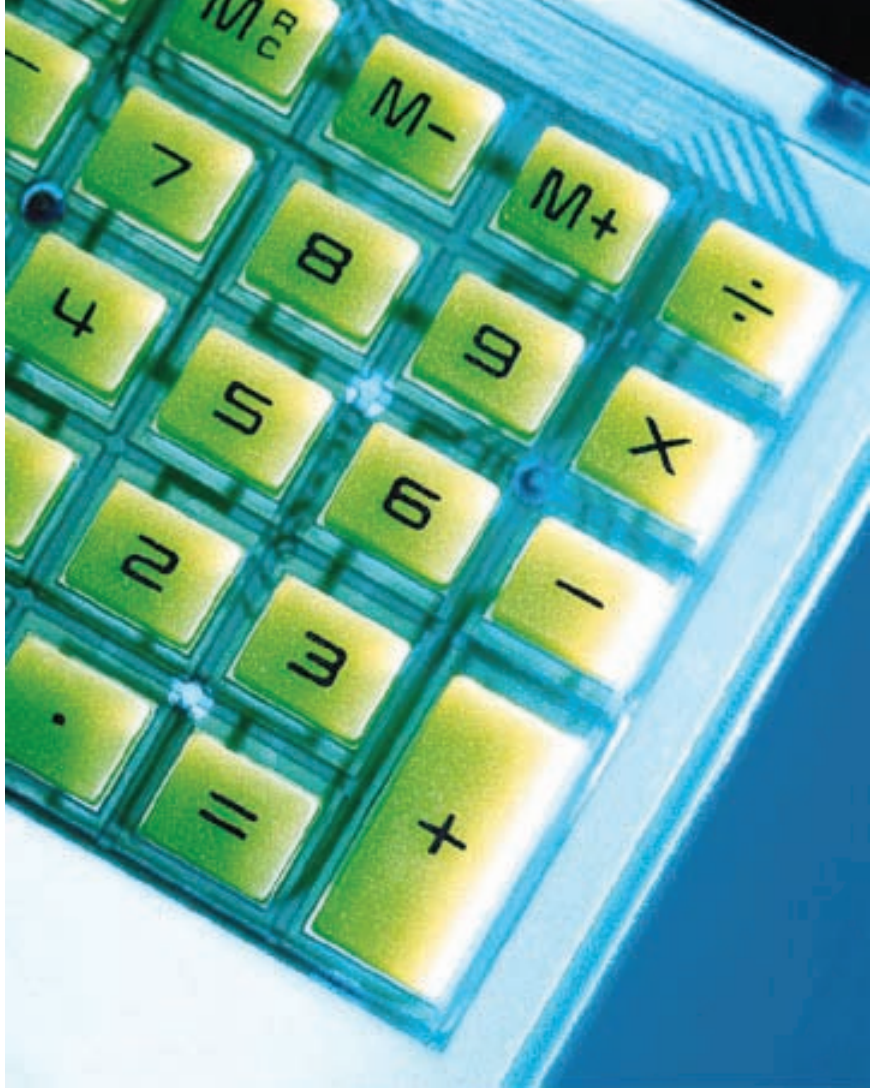
daha doğrudan ilgilidir.

Vergi Sistemine ilişkin sunulan önerilerin başlıkları ise şöyle;

- * Anayasanın vergi ile ilgili hükümleri yeniden düzenlenmelidir.
- * Vergi yasaları sadeleşmelidir.
- * Vergi harcamaları her yıl açıklanmalıdır.
- * Vergi özelgelerinin tamamı internet ortamında kamuya açılmalıdır.
- * Yükümlü hakları yasa ile tanımlanmalıdır.
- * Türk Vergi Sisteminde uluslararası vergi rekabetinin etkisini dikkate alan uygulamalar geliştirilmelidir.
- * Takdir komisyonlarında meslek mensuplarına da yer verilmelidir.
- * Tahsilât esasına göre vergilendirilen kazanç unsurları, KDV yönünden de tahsilât esasına göre vergilendirilmelidir.
- * Özelge Komisyonu'nda TÜRMOB temsilcisi de yer almalıdır.
- * Vergi İnceleme ve Denetim Koordinasyon Kurulunda TÜRMOB temsilcisi de yer almalıdır.
- * Vergi yasalarının demokratik olmayan uygulamaları değiştirilmelidir.
- * Gelir İdaresi Başkanı BKK ile atanmalıdır.

- * Sirkülerler, genel düzenleyici işlem özelliğinde olmamalıdır.
- * Transfer fiyatlandırmasında BKK ile yapılan düzenlemelerde yetki aşımı düzeltilmelidir.
- * Transfer fiyatlandırması yolu ile örtülü kazanç dağıtımı ve örtülü sermaye uygulaması gözden geçirilmelidir
- * Bilgisayarlı muhasebe yazılımları konusunda standartlar getirilmelidir.
- * E-Ticaret ile ilgili vergi düzenlemeleri yapılmalıdır.
- * Vatandaşlık numarası ile vergi kimlik numarası ayrı uygulanmalıdır.
- * Yükümlünün haksız çıkma zammı ödediği dava türünde, idare haksız çıkarsa, idare de yükümlüye % 10 haksız işlem yapma zammı ödemelidir ya da bu uygulama kaldırılmalıdır.
- * Vergi uygulamalarında, kur farklarının gelir ya da zarar olarak kabul edilmesinde vergiyi doğuran olay tahsil esasına bağlanmalıdır.
- * İşlem vergilerinin vergi matrahına eklenmesi uygulamasına son verilmeli ve mahsup ya da iade edilmeyen tüm işlem vergilerinin gider ya da maliyet olarak dikkate alınmasına izin verilmelidir.
- * Kayıt dışılık ile mücadelede finans piyasası ve ticari işlemlerde kullanılan kâğıtlarla ilgili

- yasal düzenleme yapılmalıdır.
- * Bütçe Kanunlarında vergi ile ilgili düzenleme yapılması uygulamasından vazgeçilmelidir.
 - * Gönüllü uyum kapsamında yaptırılan matrah artırımları uygulamasından vazgeçilmelidir.
 - * Çok sık değiştirilen vergi kanunlarında değişiklik yapılırken hukuk devleti ilkeleri ve Anayasa Mahkemesi kararları dikkate alınmalıdır.
 - * Vergi afları ve kamu borçlularına sağlanan ödeme kolaylıkları uygulamalarından vazgeçilmelidir.
 - * Vergi yasalarında yapılacak değişikliklerin kamuoyunda tartışılması sağlanmalıdır ve bu konuda TÜRMOB'un da görüş alınmalıdır.
 - * Vergi hukukunda mevzuat kirliliği bulunmakta olup, acilen bunun düzeltilmesi gerekmektedir.
 - * Basit usul kaldırılmalıdır.
 - * Vergi adaletini ve eşitlik ilkesini zedeleyici düzenlemeler kaldırılmalıdır.
 - * Vergi ödevinin yerine getirilmesinde uygulanan vergi, vergi benzeri yükümlülükler kaldırılmalıdır.
 - * Gelir idaresinin taşra örgütlenme sorunları giderilerek yeknesaklık sağlanmalıdır.
 - * Vergi denetim ilkeleri saptanmalı ve kamuya açıklanmalıdır.
 - * Vergi uyumsuzluklarında meslek mensuplarından adli muhasebeci olarak yararlanılmalıdır.
 - * Re'sen terki verilen mükelleflerin ticaret sicilinden silinmesini sağlayan düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.
 - * Türk Ticaret Kanunu tasarısı ivedilikle yasalaşmalı Finansal raporlama ve vergi yasaları uyumlaştırılmalıdır.

TÜRMOB Ekonomik Raporu yayınlandı

TÜRMOB tarafından hazırlanan ve TÜRMOB Genel Kuruluna sunulan ekonomik rapor yayınlandı. Rapor ekonomik gelişmeleri analiz ederek, ekonomiye ilişkin beklenti ve önerilere yer veriyor.

TÜRMOB Ekonomik Raporu'nun ekonomiye ilişkin saptama ve önerileri şöyle; Küresel ekonomik faaliyet hacminde ve uluslararası ticarete II. Dünya Savaşından buyana tanık olunan en şiddetli küçülmenin yaşanmasına yol açan derin küresel ekonomik krizin ardından, geniş kapsamlı ve etkili kamusal müdahalelerin efektif talebi canlandırması ve finansal piyasalarda hüküm süren belirsizlik ve sistemik riskleri hafifletmesi ile, 2009 yılı üçüncü çeyreğinin sonlarına doğru yeniden ekonomik büyüme sürecine girilmiştir. Özellikle Asya ülkelerinin, kriz sürecinde yaşanan hafif bir yavaşlama döneminin ardından

tekrar güçlü bir toparlanma sergilemiş olmaları ve diğer ülkelerde alınmış olan istikrar önlemleri ile yavaş ta olsa tekrar mutedil bir büyüme sürecinin içine girilmiş olması, küresel ekonominin yeniden genişleme süreci içersine girmesini sağlayan en önemli etkenler olmuştur. Ancak ekonomik görünüm ülkeden ülkeye önemli farklılıklar göstermiştir. 2009 yılında Dünya hasılası önceki yıla göre yüzde 0.6 oranında küçülürken gelişmiş ekonomiler genelinde ekonomik daralma yüzde 3.2 olmuştur. Buna karşılık başta Asya ülkeleri olmak üzere krizden daha az etkilenen yeni yükselen piyasa ekonomilerinde, biraz yavaşla-

makla beraber ekonomik büyüme güçlü bir şekilde sürmüştür. 2009 yılında gelişmekte olan ve yeni yükselen piyasa ekonomileri ortalama yüzde 2.5 oranında bir büyüme kaydederken, Asya'nın yeni yükselen ekonomilerinde yüzde 6.9 oranında yüksek bir büyüme hızı gerçekleşmiştir.

Başta önemli dış ticaret ortaklarımızda olmak üzere, küresel kriz sürecinde yaşanan ekonomik küçülme, artan işsizlik düzeyleri, keskin bir düşüş sergileyen varlık fiyatlarının servet etkisi ve hane halkları ile iş aleminin beklentilerindeki bozulmalar tüm ülkelerin tüketim ve yatırım taleplerinde cid-

di boyutta bir daralmayı beraberinde getirmiştir. Daralan dış talebe bağlı olarak ülkemiz ihracatında yaşanan keskin düşüş, dış finansman olanaklarında meydana gelen daralma, bankalar ve şirketlerin net dış borç ödeyicisi durumuna gelmeleri ve geleceğe ilişkin beklentilerde-

ti-lerde-ki bozulma nedeniyle

tüketim ve yatırım talebinde gözlemlenen ciddi boyuttaki daralma, ülkemiz ekonomik faaliyet hacminde 2008 yılının son çeyreği ile başlayan keskin bir ekonomik küçülmeyi beraberinde getirmiştir. 2008 yılının son çeyreğinde yüzde 6.5 oranındaki bir daralmanın ardından 2009 yılı ilk çeyreğinde yüzde 14.7 ile rekor bir düzeye ulaşan ekonomi, daha sonra hafiflemeye yüz tutmuş ancak küçülme geçen yılın son çeyrek dönemine kadar devam etmiştir.

Özel ve kamu tüketim harcamala-

rında meydana gelen genişleme ile ihracat ve ithalat taleplerindeki toparlanmanın etkisiyle, genelde efektif talepte gerçekleşen büyüme, ekonominin, yılın dördüncü çeyreğinde dört dönemdir devam

etmekte olan küçülme

sürecinden çıkmasını sağlamıştır. Tüketim talebinde ve ihracat talebi ile ithalat talebinde meydana gelen kıpırdama, imalat sanayi ile ticaret sektörü katma değerlerinin önceki yıla göre 2009 yılının son çeyrek döneminde tekrar büyüme süreci içersine girmesinde başta gelen etkenler olmuştur. Ekonomik büyüme süreci 2010 yılı ilk yarısında da devam etmiştir. Son üç dönemdir gerçekleşen ekonomik büyümede baz etkisi önemli bir rol oynamıştır. Sabit fiyatlar üzerinden yüzde 6.0 ora-

nında büyümenin gerçekleştiği 2009 yılı IV. Dönem GSYH düzeyi, 2007 yılının aynı dönemine ilişkin seviyenin altında kalmıştır. Yine yüzde 11.1 oranında hızlı bir büyümenin gerçekleştiği bu yılın ilk yarısında elde edilen GSYH, sabit fiyatlar üzerinden 2008 yılının ilk yarısına ilişkin GSYH tutarının altında kalmıştır. Görüldüğü gibi son üç çeyrek dönemdir sağlanan büyüme, ekonominin daha 2008 yılında gelinmiş olan noktaya ulaşmasını sağlayamamıştır. Diğer taraftan sağlanmış olan ekonomik büyümenin niteliği de iç açıcı değildir.

Ekonomik büyüme, iç tasarruf oranının yetersizliği nedeniyle, ihmal edilemeyecek ve sürdürülemeyecek boyutta dış borçlanmayla ve yabancılara varlık satışıyla sağlanan özel ve kamu tüketim harcamaları artışıyla gerçekleştiril-

mektedir. Zira ekonomik büyüme, ihracattan daha hızlı artan ithalat ve süratli biçimde genişleyen 'cari işlemler hesabı' açığı eşlik etmektedir. 2010 yılı ilk yarısında ihracat hacmi yüzde 14.9 ora-

nında artarken, ithalat hacmi yüzde 33.6 oranında büyümüş, bu dönemde ticaret açığı önceki yıla ilişkin 14.5 milyar dolardan 28.5 milyar dolara çıkmıştır. Aynı döneme ilişkin cari işlemler hesabı açığında da aynı doğrultuda bir süreç yaşanmıştır. Cari açık bu yılın ilk yarısında, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 181.0 oranında çarpıcı bir genişlemeyle 20 milyar 743 milyon dolara ulaşmıştır. “Net hata noksan” kalemi ile 21.5 milyar dolara ulaşan 2010 yılı ilk yarıyı dış finansman açığının finansman şekli de, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin sağlanabilmesi açısından olumsuz bir görünüm arz etmektedir. Bu dönemde sadece 2.3 milyar dolar tutarında ‘doğrudan yatırım’ gerçekleşmiştir. Bu tutarın 1.4 milyar dolarlık kısmını gayrimenkul yatırımı, diğer bir ifade ile varlık satışı oluşturmaktadır. Hisse senetlerine yabancılarca yapılan 751 milyon dolar tutarındaki tutar dışında kalan 18.5 milyar dolar borçlanma ile karşılanmıştır. Bu kapsamda yabancılara brüt 5.0 milyar dolar tutarında tahvil satışı da yer almaktadır.

Görüldüğü gibi ekonomik büyüme yüksek boyutlu cari açık ile yabancıların tasarruflarına dayalı olarak gerçekleşiyor. Bu durum ülke ekonomisinin yabancı sermayenin dolayısıyla başka ülkelerin etkisi altında gelişmesine yol açmaktadır. Bu da tam bağımsızlığın önünü kesmektedir. Bu nedenle ekonomik

büyümenin kaynaklarını dikkate alarak muhasebesinin yapılması büyük önem taşımaktadır.

2009 yılında ve 2010 yılının ilk yarısında Türkiye ekonomisinde tanık olunan gelişmelere göz atıldığında başlıcaları aşağıda sıralanan hususlar dikkat çekmektedir.

- GSYH 2009 yılında yüzde 4.7 oranında daralmıştır. Küresel krizin yansımasıyla 2008 yılı son çeyreğinde yüzde 7.0 oranında küçülen ekonomideki daralma süreci 2009 yılı ilk çeyreğinde yüzde 14.5 ile rekor bir derinliğe ulaşmıştır. Resesyon daha sonra hafiflemeye yüz tutmuş ve ekonomi yılın ikinci çeyreğinde yüzde 7.7 ve üçüncü çeyrek döneminde de yüzde 2.9 oranında küçülmesini sürdürmüştür. Küresel ekonomideki toparlanma belirtilerinin ortaya çıkması ile birlikte beklentilerdeki iyileşme ve iç ve dış talep artışları ekonominin 2009 yılı son çeyreğinde tekrar büyüme süreci içersine girmesinde etkili olan unsurlar olmuştur. Ekonomi esas itibarıyla özel tüketim ve yatırım harcamalarındaki canlanmanın etkisiyle bu yılın ilk ve ikinci üç aylık dönemlerinde de büyümesini sürdürmüştür. Birinci ve ikinci çeyrek dönemlerde sırasıyla yüzde 11.7 ve yüzde 10.3 oranında büyüme sergileyen GSYH, 2010 yılının ilk yarısında ise, önceki yılın aynı dönemine göre, yüzde 11.1 oranında büyüme kaydetmiştir.

İlk yarı yılda kaydedilen yüksek büyüme hızında baz etkisi önemli bir rol oynamıştır.

- 2008 yılının son çeyreğinde enflasyon haddinde gözlemlenen düşme eğilimi 2009 yılı boyunca da etkisini sürdürmüştür. 2009 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla Tüketici Fiyatları Endeksi’nde önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 6.53 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 6.25 oranında artış meydana gelmiştir. 2008 yılı başlarında küresel piyasalarda tavan noktasında seyreden emtia ve enerji fiyatlarında kriz süreci boyunca gözlemlenen dramatik düşme, artan işsizlik ve düşen reel ücret düzeyleri ile beklentilerdeki bozulmanın tüketim talebini olumsuz etkilemesi, enflasyon haddinin 2009 yılında düşmesinde etkili olan başlıca faktörler olmuştur.

- Kamu maliyesi dört dönem boyunca yaşanan ekonomik daralma sürecinden ciddi biçimde olumsuz yönde etkilenmiştir. Daralan ekonomik faaliyet hacminin, başta dolaylı vergiler olmak üzere vergi gelirlerini azaltması, krizin derinliğinin azaltılması ile toparlanma sürecinin öne alınmasına yönelik olarak uygulamaya konulan mali teşvik önlemleri ve kamu harcamalarındaki artış bütçe açığında artışa ve borçlanma gereksiniminin büyümesine yol açmıştır.

Dış ticaret açığı 8 ayda yüzde 79 arttı

İhracat yılın ilk 8 ayında yüzde 12.9 artarak 72 milyar 961 milyon dolara, ithalat yüzde 30.5 artarak 114 milyar 878 milyon dolara yükseldi. Aynı dönemde dış ticaret açığı yüzde 78.9 artışla 23 milyar 425 milyondan 41 milyar 917 milyon dolara çıktı. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 73.4'ten yüzde 63.5'e geriledi.

İhracat yılın ilk 8 ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12.9 artarak 72 milyar 961 milyon dolara, ithalat yüzde 30.5 artarak 114 milyar 878 milyon dolara yükseldi. Aynı dönemde dış ticaret açığı yüzde 78.9 artışla 23 milyar 425 milyon dolardan 41 milyar 917 milyon dolara çıktı. Ağustos ayında ise ihracat geçen yılın aynı ayına göre yüzde 9.1 artarak 8 milyar 557 milyon dolar, ithalat ise yüzde 20.5 artarak 15 milyar 437 milyon dolar olarak gerçekleşti. Aynı dönemde dış ticaret açığı yüzde 38.4 artışla 4 milyar 971 milyon dolardan 6 milyar 880 milyon dolara ulaştı.

Türkiye İstatistik Kurumu(TÜİK), Ağustos ayı Dış Ticaret İstatistiklerini açıkladı. Ocak-Ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine

göre ihracat yüzde 12.9 artarak 64 milyar 609 milyondan 72 milyar 961 milyon dolara yükseldi. Aynı dönemde ithalat yüzde 30.5 artarak 88 milyar 34 milyon dolardan 114 milyar 878 milyon dolara çıktı. Aynı dönemde dış ticaret açığı yüzde 78.9 artışla 41 milyar 917 milyon dolar oldu. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 73.4'ten yüzde 63.5'e geriledi.

4 ay üst üste çift haneli artışın ardından Temmuz ayında frene basarak, tek haneli gerçekleşen ihracat artışı, Ağustos'ta da tek haneye kaldı. Ağustos ayında ihracat geçen yılın aynı ayına göre yüzde 9.1 artarak 8 milyar 557 milyon dolar oldu. 2010 yılı Ocak ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0.5 gerileyen ihracat, Şubat'ta yüzde 1.9 gerilemişti. Mart ayında yüzde

21.4 artış gösteren ihracat, Nisan'da yüzde 24.5, Mayıs'ta yüzde 33.6, Haziran'da 14.7 artmıştı. Haziran'da ihracat artış hızında yaşanan gerileme, Temmuz'da da sürek, yüzde 6'lara inmişti. Ağustos'ta 3.1 puanlık toparlanmaya karşın, ihracat artış hızı çift haneye yükselemedi.

Ağustos'ta ithalat geçen yılın aynı ayına göre yüzde 20.5 artarak 15 milyar 437 milyon dolara yükseldi. İthalat 2010 yılı Ocak ayında yüzde 25.9, Şubat'ta 29.8 oranında artış göstermişti. Mart ayında yüzde 42.7 artış gösteren ithalat, Nisan'da yüzde 47.5'lik artış hızını yakalamıştı. Mayıs ayında artış hızı gerileyerek yüzde 35.5'e inen ithalat, bu eğilimi Haziran'da da sürdürerek yüzde 21.5'e inmişti.

OECD Türkiye raporu;

Güçlü toparlanmadan sürdürülebilir büyümeye geçilmeli

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Türkiye Raporunu yayınladı. Raporda, 2001'de yaşanan ekonomik krizin ardından Türkiye'nin çok önemli yapısal reformlar gerçekleştirdiği ve güçlü bir makroekonomik politika sayesinde krizi atlattığı belirtilerek, Türkiye'nin Gayri Safi Yurt içi Hasılası'ndaki (GSYH) büyümenin bu yıl daha büyük olmasının beklendiği ifade edildi.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), mali politika-nın aşamalı olarak sıkılaştırılması çağrısında bulunarak, Mali Kural'ın 2011 bütçesinde uygulanması gerektiğini bildirdi.

OECD, Türkiye İnceleme Raporu'nda, 2001'de yaşanan ekonomik krizin ardından Türkiye'nin çok önemli yapısal reformlar gerçekleştirdiği ve güçlü bir makroeko-

nomik politika sayesinde krizi atlattığı belirtilerek, Türkiye'nin Gayri Safi Yurt içi Hasılası'ndaki (GSYH) büyümenin bu yıl daha büyük olmasının beklendiği ifade edildi.

Raporda, küresel krizde Türkiye'nin dış talepteki şoklar nedeniyle olumsuz etkilendiği belirtildi. Politika yapıcılar için şu anda sorunun uzun vadede kriz sonrası oluşturulan güçlü toparlanmadan sür-

dürülebilir büyümeye geçişin sağlanması olduğu vurgulanan raporda, bunun için birbiriyle bağlantılı bazı adımlar atılması gerektiğine dikkat çekildi.

Krizden çıkış politikaları çerçevesinde ilk etapta, mali politikanın aşama aşama sıkılaştırılması, teşvik planlarının kaldırılması ve bütçe açığının düşürülmesine yönelik otomatik dengeleyicilerin devreye girmesine izin verilmesi gerektiği-

ne işaret edilen raporda, mali konsolidasyonun, kamu borçlanmasının istikrara kavuşması ve mali sürdürülebilirliğin sağlanması için gerekli olduğu ifade edildi. Yeni Mali Kural'ın 2011 Bütçesinde uygulanması gerektiği vurgulandı.

Raporda, 2010-2012 Orta Vadeli Program'ın da içinde olduğu konsolidasyon planının tamamen uygulanması için mali kurumların şeffaflığının artırılması gerektiği belirtilerek, bu hedefin 2011-2013 Orta Vadeli Programı'nı da pekiştireceği kaydedildi.

Mali politikadaki şeffaflık ve güvenin, uluslararası ve iç güvenin artırdığı iç talepteki konsolidasyon üzerindeki olası negatif etkilerini azaltacağı vurgulanan raporda, bir sonraki adımın, Merkez Bankası'nın, büyük miktardaki mali teşvikleri kaldırarak para politikası üzerinde zor kazanılmış güveni koruması gerektiğine işaret edildi.

Raporda, ekonominin normalleşmesi için 2012 yılı sonunda yüzde 5 olarak belirlenen enflasyon hede-

finin aşama aşama düşürülmesi gerektiğine işaret edilerek, bu hedeflere ulaşılması için mali ve yapısal reformların gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulandı.

Üçüncü olarak, iş dünyasının uluslararası rekabette güçlenmesi için, büyüme güçlenirken, ticaret dengesindeki bozulmasının artmasının engellemesi gerektiği ifade edilen raporda, yüksek verimlilik için yatırım ve piyasaya girişin desteklenmesi ile işgücü maliyetinin düşüklüğüne karşı istihdam ve üretim piyasası düzenlemelerinin iyileştirilmesi çağrısında bulunuldu. Verimlilik ve işgücü maliyetlerindeki artışın paralel tutulması gerektiği üzerinde de duruldu.

Raporda, yüksek işsizlik sorununa karşı kayıtdışı istihdamın azaltılması gerektiği kaydedilerek, güçlü büyüme, yüksek gelir ve tasarrufun yanı sıra sosyal ve politik istikrarın geniş tabanlı ve kapsamlı reformların yapılmasına bağlı olduğu vurgulandı.

Raporda, Türkiye'nin sürdürülebi-

li büyüme ve makroekonomik istikrarı zayıflatan sorunların önüne geçebilmesi için cari açığın artmasının engelleyecek tedbirlerin devreye sokulması gerektiği ifade edildi.

Ekonomik görünümün uygun olması halinde faiz oranlarındaki normalleşme sürecinin, 2010 yılı bitmeden önce başlaması gerektiğine işaret edilen raporda, mali sıkılaştırma sürecinin, enflasyon beklentilerinde başarısızlığa düşmeyecek bir hızda tamamlanmasının önemine işaret edildi.

Raporda, bankacılık sektöründeki sağlamlığın sürdürülebilir olmasının, istikrarlı büyümenin anahtarı olduğu da belirtilerek, mali politikalarla para politikasını hızlı bir büyüyen bir ekonominin temellerine göre şekillendirerek buradaki düşüşün önüne geçilmesi gerektiği kaydedildi.

OECD'nin raporunda makroekonomik gelişmeler ve kısa vadeli beklentilere de yer verildi:

	2009	2010*	2011*
GSYH(Piyasa fiyatlarıyla)	-4,9	6,8	4,5
TÜFE	6,3	9,5	6,6
CARİ İŞLEMLER AÇIĞI (GSYH'ye oranı)	-2,2	-4,5	-5,9
İHRACAT	-5,4	8,4	8,8
İTHALAT	-14,4	16,8	13,6

* OECD Ekonomik görünüm projeksiyonları

TEPAV: İhracatı destekleyecek tedbirler alınmalı

TEPAV, Türkiye'nin büyümedeki yüksek performansını sürdürebilmesi için özel sektör yatırımlarındaki artışın devamlılığını sağlayacak ve ihracatta artışı gözetecek tedbirler alması gerektiğini vurguladı.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), Türkiye'nin büyümedeki yüksek performansını sürdürebilmesi için özel sektör yatırımlarındaki artışın devamlılığını sağlayacak ve ihracatta artışı gözetecek tedbirler alması gerektiğini açıklayarak, aksi taktirde üçüncü çeyrekte itibaren baz etkisinin ortadan kalkmasıyla büyüme oranlarının düşmesinin gündeme gelebileceği uyarısında bulundu.

TEPAV Ekonomi Politikaları Analisti Sarp Kalkan ve Araştırmacı

Hüseyin Ekrem Cünedioğlu tarafından hazırlanan "İkinci çeyrekte krizden çıktık mı? Rakiplerimizi geçebildik mi?" başlıklı politika notu yayımlandı.

Çalışmada, Türkiye'nin büyüme performansı küresel üretimin yüzde 87'sini, ihracatının ise yüzde 76'sını gerçekleştiren 35 ülkenin büyüme performansı ile birlikte değerlendirildi.

Değerlendirmeye göre, Türkiye 2010'un ilk iki çeyreğinde çift haneli büyümeyi başararak kriz öncesi üretim düzeyini yakaladı. Bu

toparlanma sayesinde Türkiye, kriz öncesi üretim düzeyini yakalayabilen 14 ülke arasında 12. sırada yer aldı. İlk dönemde hızla daralmasına rağmen üretim düzeyini kriz öncesi düzeye çıkaran başka bir ülkenin olmaması Türkiye'nin başarısının en önemli göstergesi olarak değerlendirildi. Ancak, toparlanmanın hızı 2001 krizi ile karşılaştırıldığında daha yavaş oldu.

TEPAV'ın Politika Notu'nda "Türkiye'nin hızlı büyümesinin kaynakları incelendiğinde krizden çıkışımızı sağlayan iç tüketime ve ikinci

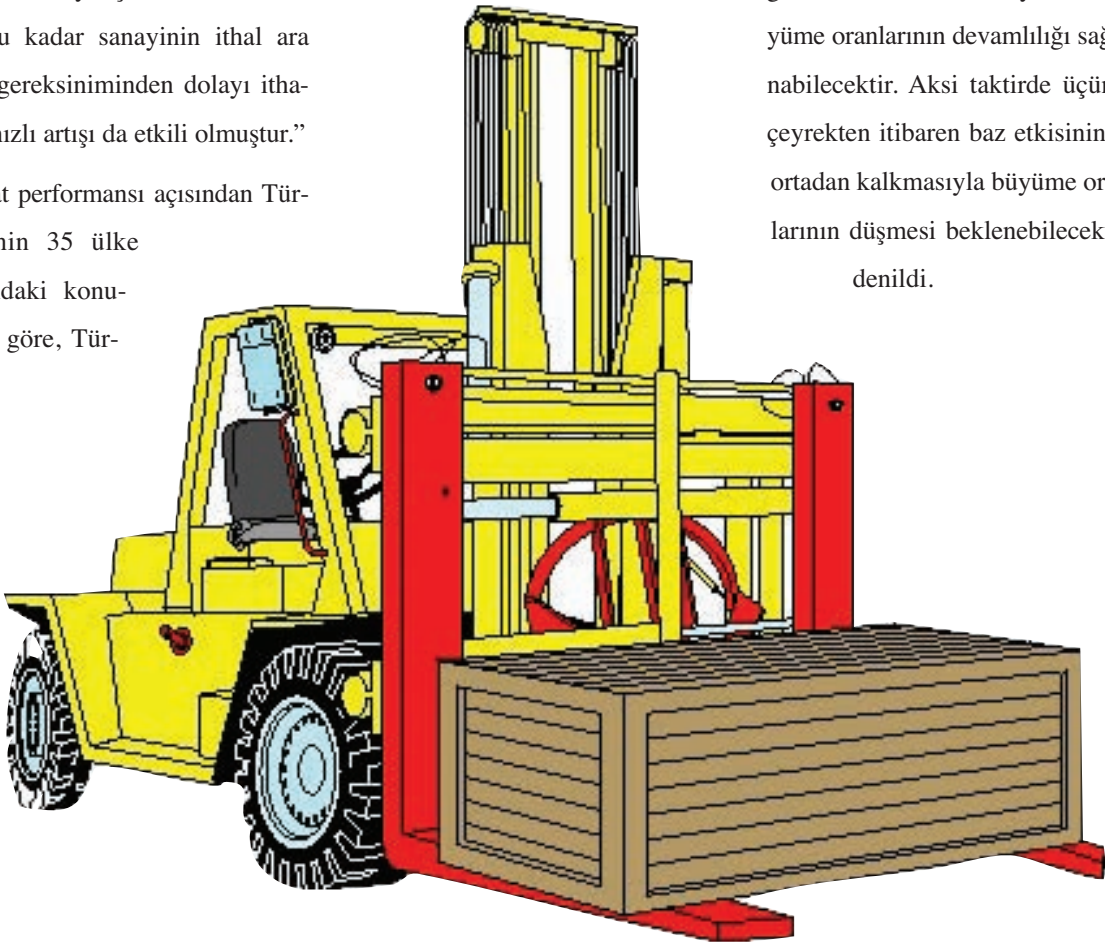
çeyrekten itibaren hareketlenen özel sektör yatırımlarına bağlı bir büyümenin olduğu gözlenmektedir” denilerek şu ifadeler yer verildi: “Tüketimin büyüme oranına katkısı yüzde 48, yatırımların katkısı yüzde 57 oranındadır. İç tüketimde kriz öncesi düzey aşılrken, özel sektör yatırımları kriz öncesi düzeyin yüzde 5.7 altındadır. İç tüketimde ve yatırımlarda olumlu seyir sürerken, net ihracat büyümeyi yüzde 16 oranında daraltıcı etki yaratmıştır. Bunda dış talebin yavaş toparlanmasından dolayı ihracatın istenen düzeye çıkamaması etkili olduğu kadar sanayinin ithal aragirdi gereksiniminden dolayı ithalatın hızlı artışı da etkili olmuştur.”

İhracat performansı açısından Türkiye'nin 35 ülke arasındaki konumuna göre, Tür-

kiye'nin birinci dönemde yüzde 34.6'lık ihracat düşüşüyle en hızlı kaybeden dokuzuncu ülke olduğuna dikkat çekilen çalışmada, toparlanma döneminde (ikinci dönem) ise Türkiye'nin ihracatını yüzde 23.9 artırmayı başardığı vurgulandı. Çalışmaya göre ancak, ihracattaki bu artış büyüme oranlarındaki kadar hızlı gerçekleşmedi. Türkiye, ihracat artış sıralamasında ancak 17. sırada yer alabildi.”

Değerlendirmede Türkiye'nin bü-

yümedeki yüksek performansını sürdürebilmesi için özel sektör yatırımlarındaki artışın devamlılığını sağlayacak ve ihracatta artışı gözetcek tedbirler alması gerektiğine dikkat çekildi. İhracatta kalıcı bir artışın sağlanabilmesi ve yatırım ortamının iyileştirilebilmesi için de stratejik bir yaklaşımın geliştirilmesinin son derece önemli olduğu belirtilen Not'ta, “Bu da sağlıklı bir sanayi stratejisine ihtiyacı artırmaktadır. Ekonomide 2007'den beri ötedediğimiz reformların hayata geçirilmesiyle sanayimizin rekabet gücünün artırılması ve yüksek büyüme oranlarının devamlılığı sağlanabilecektir. Aksi takdirde üçüncü çeyrekten itibaren baz etkisinin ortadan kalkmasıyla büyüme oranlarının düşmesi beklenebilecektir” denildi.

Küresel ekonomide cari işlemler riski

Cari işlemler hesabı açığında rekor büyüme küresel düzeyde arz – talep dengesizliğini büyütüyor ve bu durum sürdürülebilir, dengeli bir küresel büyümenin idame ettirilebilmesi açısından önemli bir risk oluşturuyor.

ABD finansal piyasalarında başlayıp 2008 yılı ortalarından itibaren reel ekonomileri etkisi altına alan kriz başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere birçok ülkede derin bir resesyona yol açmıştır. 2009 yılında küresel hasıla 2008 yılına göre yüzde 0.6 oranında küçülmüştür. Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından yapılan tahminlere göre Dünya hasılası 2010 yılında yüzde 4.5, 2011 yılında da yüzde 4.3 oranında büyüme kaydedecektir.⁽¹⁾ Ne var ki krizde olumsuz biçimde etkilenmiş olan ekonomilerde tekrar

büyüme sürecine girilmesi, ancak hükümetlerce kamu maliyesi alanında ve para piyasalarında yapılmış olan ve daha evvelce misli görülmemiş boyuttaki müdahalelerle sağlanmıştır. Bu kapsamda politika faiz hadler düşürülmüş, para piyasalarına büyük boyutta likidite sağlanmış, iflas durumuyla karşı karşıya kalan finans kurumlarına finansal destek sağlanmış, güvenirliliğini yitirmiş ve piyasada fiyatlanamayan bazı menkul kıymetler garanti altına alınmıştır. Kamu maliyesi alanında efektif talebi yükseltmek için kamu harcamaları art-

tırılmış, vergi hadlerinde indirimle gidilmiştir. Ancak orta vadede bu önlemlerin geri çekilmesi gerekmektedir. Gevşek para politikası ilerde enflasyonu arttırıcı bir etki doğurabilir, artan kamu harcamaları ve azalan vergi gelirleriyle şişen kamu borç stoku sürdürülebilir olmaktan çıkıp, geri ödeme riski doğurabilir. Ve şüphesiz özellikle 90'lı yıllarda ülkemiz de yaşadığı gibi, aşırı boyuttaki kamu açıkları reel faiz hadlerinin tırmanmasına yol açarak, özel kesimin kaynak temini imkanlarının daralmasına ve bu şekilde yatırım ve tüketim tale-

binde ve dolayısıyla büyüme hızında gerilemeye yol açabilir. Dolayısıyla hükümetlerce kriz sürecinde başvurulmuş olan bu önlemlerin zaman içerisinde geri çekilmesi ve bu şekilde efektif talep açısından doğacak boşluğun özel kesim tarafından doldurulması gerekmektedir. Sorun, bu noktada küresel bir nitelik kazanmaktadır.

Zira derin bir resesyonun ardından yoğun hükümet müdahaleleri ile yeniden büyüme süreci içersine girebilmiş olan ekonomilerde toplam yurtiçi efektif talebin (tüketim + yatırım + hükümet harcamaları + ihracat – ithalat) arttırılması ve idame ettirilmesi sınır aşırı bir nitelik

taşımaktadır. Sorun sadece iç talep (tüketim + yatırım) arttırılması değil onun ne kadarının yurtiçine yönelik olduğu ve net dış talebin ne düzeyde olduğudur. Ülkelerin bu alandaki konumu aşağıda verilen 'cari işlemler hesabı' Tablosunda kristalize bir biçimde gözükmemektedir.

Verilen tablodan görüleceği üzere küresel düzeyde arz – talep dengesizliği vardır ve bu durum sürdürülebilir ve dengeli bir küresel büyümenin idame ettirilebilmesi açısından önemli bir risk oluşturmaktadır. Zira yüksek boyutlu cari denge açık ve fazlaları spekülasyon nitelikli sınır ötesi finansal akımlara, men-

kul ve gayrimenkul varlık fiyatlarında köpüklere ve ülkeler arasında ekonomik büyüme ile işsizlik hadi farklılıklarına yol açmaktadır.

Ekonomik büyüme oranının ve istihdam hacminin yüksek düzeyde idamesi için yurtiçi talebin canlı tutulmasının yanı sıra net ihracat talebinin de yüksek tutulması gerekmektedir. Örneğin beyaz eşya ve otomotiv sektörleri üretimini arttırmak için ÖTV oranını düşürmeyi bir seçenek olarak gündeme alabilirsiniz. Ancak bu şekilde artan talebin yüzde 60'ı ithal mallarına yöneliyorsa, vergi gelirlerinde yaptığınız özveriyi büyük ölçüde israf ediyorsunuz demektir.

Cari İşlemler Hesabı⁽¹⁾ (GSYH'nın %'si Olarak)

Ülke	2008	2009	2010*	Ülke	2008	2009	2010*
ABD	-4.9	-2.9	-3.3	İspanya	-9.6	-5.1	-5.3
İngiltere	-1.5	-1.3	-1.7	Hollanda	4.9	5.2	9.0
Japonya	3.2	3.2	2.8	Türkiye**	-5.7	-2.3	-4.0
Kanada	0.5	-2.7	-2.6	Almanya	6.7	4.8	5.5
Kore	-0.6	5.1	1.6	Yunanistan	-14.6	-11.2	-9.7
Fransa	-2.3	-1.5	-1.9	Çin	9.4	5.8	6.2
İtalya	-3.4	-3.4	-2.8	Hindistan	-2.2	-2.1	-2.2
İsveç	7.8	6.4	5.4	Avustralya	-4.4	-4.1	-3.5

(1) IMF, Dünya Ekonomik Görünümü, Nisan 2010.

* Beklenen

** Ekonominin ilk yarısında önceki yılın aynı dönemine göre dolar bazında yüzde 10.0 büyüyeceği varsayımına göre 2010 yılı ilk yarısında Türkiye için cari açık/GSYH oranı yüzde (-) 6.9 olmaktadır. (İlk yarı yıl cari işlemler hesabı açığı = 20 milyar 743 milyon dolar, İlk yarı yıl GSYH tahmini = 300.6 milyar dolar)

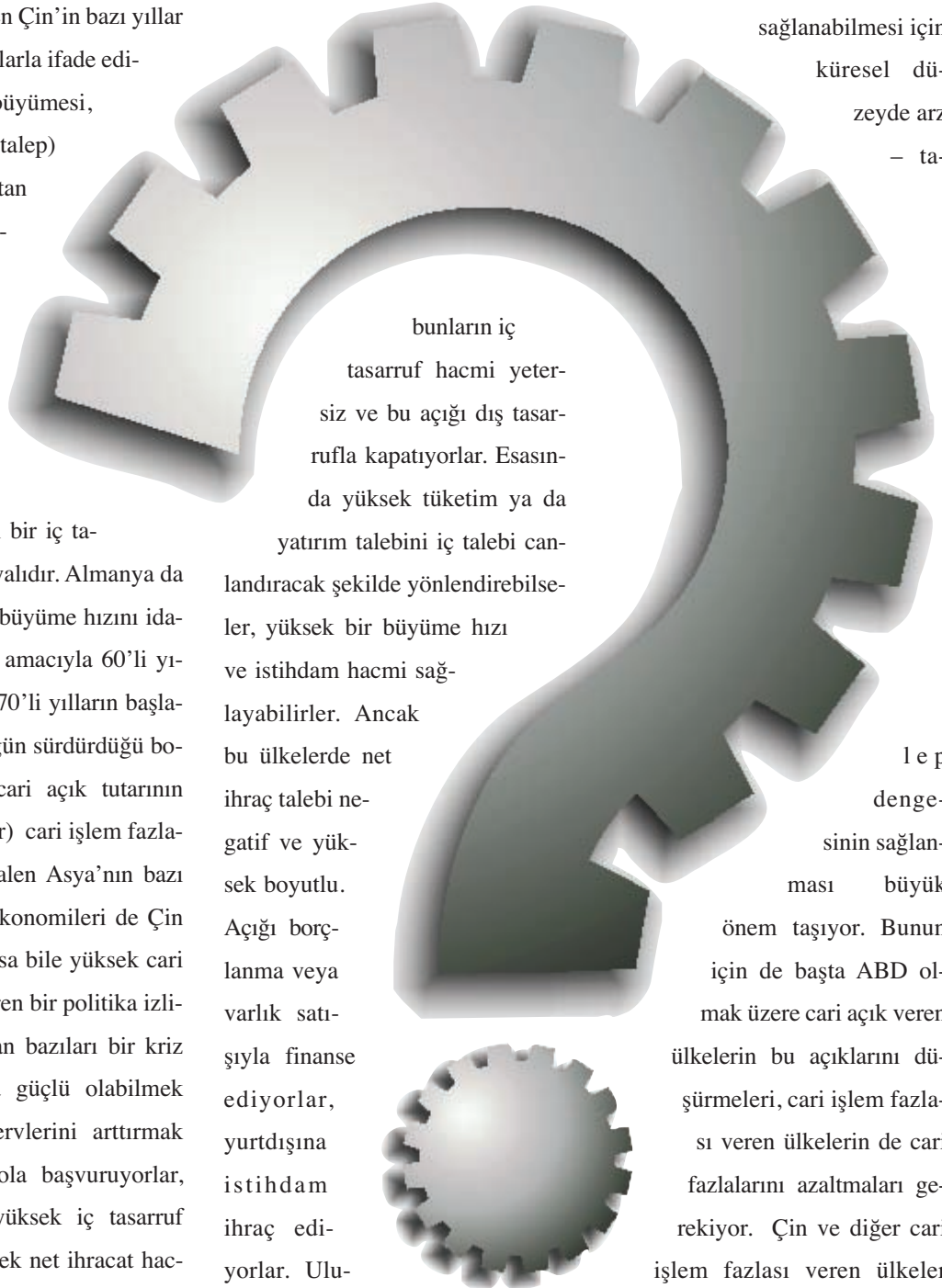
Bazı ülkeler savurganlıkları nedeniyle cari işlemler hesabı açığı veririrken diğer bazıları ısrarlı biçimde cari işlem fazlası vermeyi tercih etmektedirler. Tablodan görüldüğü gibi Çin, Almanya, İsveç, Japonya gibi ülkeler cari fazla vermektedirler. Bu ülkelerden Çin'in bazı yıllar iki haneli rakamlarla ifade edilen ekonomik büyümesi, ihracat (net dış talep) talebini canlı tutan düşük kur düzeyi ile tasarruf haddinin yüksek düzeyde idame ettirilebilmesine olanak veren kısıtlı bir iç talep düzeyine dayalıdır. Almanya da yine yüksek bir büyüme hızını idame ettirebilmek amacıyla 60'li yılların sonları ile 70'li yılların başlarında Çin'in bugün sürdürdüğü boyutta (küresel cari açık tutarının yüzde 20'i kadar) cari işlem fazlası veriyordu. Halen Asya'nın bazı yeni yükselen ekonomileri de Çin düzeyinde olmasa bile yüksek cari işlem fazlası veren bir politika izliyorlar. Bunlardan bazıları bir kriz karşısında daha güçlü olabilmek için döviz rezervlerini arttırmak motifleriyle bu yola başvuruyorlar, diğer bazıları yüksek iç tasarruf oranına ve yüksek net ihracat hac-

mine dayalı bir ekonomik büyüme sağlayabilmek için bu yolu benimliyorlar ki netice itibarıyla yüksek cari işlem fazlasına neden oluyor.

Cari işlemler hesabı açığı veren ülkelere gelince,

sal para birimleri değer kazanma baskısı altında, ancak borç geri ödeme veya kredibilite sorunu ortaya çıkması halinde döviz kuru volatilitesi yüksek seyreliyor.

Küresel düzeyde daha dengeli ve sürdürülebilir bir büyüme sağlanabilmesi için küresel düzeyde arz – ta-

(Almanya hariç) bunu paralarının değerini ve iç tasarruf oranlarını düşürmek suretiyle sağlayabilirler.

Bu alanda olumlu sonuç verecek bir gelişme Çin de yaşanıyor. Çin ulusal parası Renminbinin ABD dolarına bağlı sabit (asılı – pegged) kur rejiminden dalgalı kur rejimine geçişi yolunda yakın geçmiş dönemde bazı girişimlerde bulundu. Diğer bir gelişme ise bu ülkenin devasa cari işlemler fazlasının azaltılmasına yardımcı olabilecek şekilde hem ihraç maliyetlerini hem iç talebi arttıracak bir nitelik taşıyor.

Bilindiği gibi Çin'in göz alıcı ekonomik büyümesinin altında ucuz işgücü yatıyor. Bunlar başta gelişmiş ülkeler olmak üzere diğer ülkelerde yaşayan ve aynı işi yapan kişilerin elde ettiği kazancın çok azına çalışıyorlar. Bugün Çin'in hızla gelişen ve sanayileşen şehirlerinde yaklaşık 130 milyon "göçmen işçi" çalışmakta ve bunların eline geçen yıl, ortalama ayda 1 348 Yuan (sadece 197 dolar) geçiyor idi.⁽¹⁾ Bu ücret düzeyi ABD'nde aynı durumdaki bir çalışanın ücretinin yaklaşık yirmide biri. Bu düşük ücret düzeyine rağmen vasat bir Çinli gelirin yüzde 45 kadarını tasarruf etmekte. Ama durum

yavaş yavaş değişiyor. İşçiler giderek daha güçlü bir konuma geliyorlar. Ekonomi geliştikçe ücret düzeyleri de ona uyum sağlıyor. Örneğin geçen yıl ücret düzeyleri bir önceki yıla göre yüzde 17 yükselme göstermiş bulunuyor. Çin'in daha çok sanayileşmiş sahil kesimlerinde işverenler yeteri kadar işgücü teminin de artık sıkıntılarla karşılaşılıyorlar ve işçi kesimi hak aramak amacıyla grevlere dahi başvurabiliyor. Çin'in güney sahilindeki önemli sanayi şehri Guangdong'da 48 günde 36 grev hareketi yaşandı. İşçi kesimi artık eskisi kadar sabırlı değil ve grevler daha ziyade çok uluslu büyük şirketleri hedef alıyor.

Çin hükümeti de yakın geçmiş dönemde işçi kesimindeki artan huzursuzluğu dikkate alarak işçilerin elini güçlendirici yasal değişiklikleri uygulamaya koymuş bulunuyor. Diğer taraftan Hükümet işçi kesimi için sosyal yardımları, sağlık sigortasını ve emeklilik güvencesini içeren bir programı uygulamaya koyma kararı almış durumda. Bu uygulama hayata geçince Çin'de cari fazlaya katkıda bulunan aşırı yüksek tasarruf oranı da biraz düşebilecek. Ayrıca her ne kadar daha fabrikalarda çalışmak

üzere halen kırsal kesimde yaşayan yaklaşık 70 milyon Çinli varsa da bunlar yaşadıkları yerlere yakın fabrikalarda çalışmak niyetini taşıyorlar. Bu nedenle kıta içine yönelen fabrikalarda çalışabilecek işgücü sınırsız değil. Diğer taraftan önümüzdeki yıldan itibaren Çin'de aile başına bir çocuk politikasının bir yansıması olarak, 15 – 29 yaş grubundaki kişi sayısının hızla azalmaya başlaması bekleniyor.

Çin'de çalışma koşullarında ve ücret düzeyinde cereyan eden bu gelişmelerin küresel düzeydeki mevcut makroekonomik dengesizliğin giderilmesinde katkısı önem taşımaktadır. Birim emek gelirinin yükselmesi maliyetleri yükseltmek suretiyle dış talep üzerinde daraltıcı bir etki doğurabilir. Diğer taraftan artan gelir düzeyi ithal mallarına olan talebi artırabilir. Bu gelişmeler ise her ne kadar dış piyasalarda Çin mallarının fiyatlarının yükselmesine yol açmak suretiyle bu ülkelerde yaşayanların satınalma güçlerini ve refah düzeylerini olumsuz etkileyecek olsa da, küresel ekonomi açısından olumlu etkiler yaratacağıdır.

(1) The Economist, 31 Temmuz – 6 Ağustos, S.7.

Konaklama sektöründe krizden çıkışın anahtarı bilinçli müşteri

Bilinçli müşteri, konaklama sektöründe krizden çıkışın anahtarını cebinde taşıyor. Deloitte'un Konaklama Sektörü 2015 Raporu'na göre önümüzdeki 5 yılda otelcilik sektöründe değişen tüketici davranışlarının yön verdiği markalaşma dönemi başlayacak. Tutum ve davranışları hızla değişen tüketiciye, harcadığı para için daha fazla değer sunan marka öne çıkacak.

Konaklama sektöründe, küresel ekonomik krizden çıkışın anahtarı "bilinçli müşteri"de. Deloitte'un "Konaklama Sektörü 2015: Oyunu değiştiren mi yoksa seyirci mi olacaksınız?" Raporuna göre önümüzdeki beş yılda otelcilik sektöründe değişen tüketici davranışlarının yön verdiği markalaşma dönemi başlayacak. Tutum ve davranışlarının hızla değişmeye devam ettiği bu dönemde, tüketiciye harcadığı

para için daha fazla değer sunan marka öne çıkacak.

Deloitte, "Konaklama Sektörü 2015: Oyunu değiştiren mi, yoksa seyirci mi olacaksınız?" başlıklı raporunu yayınladı. Sektördeki gelişme eğilimlerini inceleyen raporda küresel kriz ardından toparlanma yaşandığı, ancak ekonomik risklerin henüz sona ermediği vurgulandı. Rapora göre önümüzdeki beş yıl içinde sektörün gelişimine damga vuracak eğilimlerin başında

tüketici davranışlarındaki değişim geliyor. Online ortamı çok daha fazla kullanan, markanın sözünü tutup tutmadığına önem veren ve harcadığı para ile daha fazla değer kazanmak isteyen müşteri kilit önem taşıyacak. Bu eğilime uyum sağlayan markalar başarılı olacak. Başarının önemli bir unsuru ise ortaya çıkan demografik eğilimleri doğru okumak olacak.

Rapor'a göre ABD ve Avrupa'da İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra

doğan “baby boomers” diye adlandırılan kuşak artık 60 yaşın üstünde, zengin, bol zamanı ve seyahat imkanı olan bir kesime dönüştü. 2015’te ABD’nin ulusal zenginliğinin yüzde 60’ını kontrol edeceği, harcamaların ise yüzde 40’ını yapacağı tahmin edilen bu grup konaklama, otelcilik sektörünün gelişiminde çok önemli bir rol oynayacak. Başta Çin ve Hindistan olmak üzere dünyanın ekonomileri yükselen ülkelerinde ise orta sınıfların refahı artıyor. Böylece turizm sektörüne yönelik talep yükseliyor. 2015’te Çin ve Hindistan’ın yıllık turizm büyümesinin İngiltere, Fransa ve Japonya’dakine eşit veya daha fazla olması bekleniyor. Çin’in gayri safi milli hasılasının önümüzdeki 5 yılda ikiye katlanacağı tahmin ediliyor. Hindistan’ın ise 10 yıl içinde uluslararası turizm sektörüne katkıda bulunacak 50 milyon turist çıkarması söz konusu. Gelişmekte olan pazarlarda önemli oranda büyüme kaydedilmesine rağmen, gelişmiş pazarların büyüklüğünün de göz ardı edilmemesi zorunlu. Raporda özellikle doymuş pazarlarda büyümenin anahtarının markalaşma olacağı belirtilerek, orta sınıfı geniş olan pazarlarda ise markaların daha sade fakat merak uyandıran vaatlere yönelmeleri, tüketicileri ikna edebilmeleri için marka değeri ve deneyim-

lerini bir araya getirebilmeleri gerektiği belirtiliyor.

1.5 milyardan fazla internet kullanıcısının bulunduğu günümüzde, sektördeki firmaların çevrimiçi dünyayı benimsemeleri, markalarını internet üzerindeki sürekli değişen kanallardan tüketiciye ulaştırmaları gerekiyor. Günümüzde, yeni bir turist profili oluşmuş bulunuyor. Gelişen teknoloji ve sayısı her gün artan sosyal medya siteleri ile tüketiciler seyahat acentelerine gidip otel broşürlerine bakmak yerine, bütün bu işlemleri bilgisayarlarında, internet üzerinden yapıyorlar. İnternet, farklı seçenekleri bir arada görme ve fiyat karşılaştırması yapma gibi avantajları nedeni ile tüketiciler tarafından tercih ediliyor.

Tüketici karar verirken, markanın vaadini yerine getirip getirmediğini, harcadığı para ile daha fazla değer elde edip edemeyeceğini araştırıyor. Ayrıca çevreye zarar verilmemesine büyük önem veriyor. Bütün bunlar tüketici profilini radikal bir şekilde değiştirirken, sektörü de pazarlama stratejilerini gözden geçirmeye zorluyor.

Üst sınıf turistler kendilerini özel hissetmek isterken, orta sınıf turistler marka değeri ve ödüllere odaklanıyor. Firmaların özellikle farklı kuşakların farklı ihtiyaçlarına ce-

vap verebilmeleri gerekiyor. Firmaların markalarını iyi tanıtmaları ve dünya genelinde belli bir standarda ulaşabilmeleri için yetenek yönetimine yatırım yapmaları gerekiyor. Fiyat, kalite, marka ve kolaylık tüketici harcamalarını artırıyor. Firmaların Bilişim Teknolojileri’ne, Ar-Ge’ye, müşterileri ve marka itibarını koruyacak güvenliğe yatırım yapmaları önem taşıyor. Değişen koşullara uyum gösterecek şekilde yapılanma, iş sürekliliği planlaması, esnek fiyatlandırma, bağlılık ve müşteri hizmetleri gibi konularda çalışmalar yapılması da sürpriz riskinin en aza indirgenmesine yardımcı oluyor.

Raporu değerlendiren Deloitte Türkiye Ortağı ve Turizm ve Eğlence Endüstri Lideri Ahmet Cangöz, Konaklama Sektörü 2015 Raporu’nun bu sektördeki değişimin net bir resmini çektiğini ifade etti. Konaklama sektöründe oyunun kuralları değiştiğini vurgulayan Cangöz, 2015’e gelindiğinde farklı bir oyunun söz konusu olacağını vurguladı. Aynı konuda 2010 yılında yapılan çalışmada yer alan öngörülerin büyük ölçüde gerçekleştiğini dile getiren Cangöz, “Bu rapordaki öngörülerin de gerçekleşeceğine inanıyoruz. Raporumuzun Türkiye turizm ve otelcilik sektöründe faaliyet gösteren kurumlarımız için çok yararlı olacağına inanıyoruz” dedi.

Dünya Ekonomisi

ABD'de altına hücum

Dünya Altın Konseyi'nin verilerine göre, uluslararası piyasalarda 1,300 dolar seviyelerine çıkarak, tarihi rekora imza atan altına en çok ABD'nin yatırım yaptığı ortaya çıktı. 8.133 ton altın rezervi bulunan ABD, sahip olduğu rezervle diğer ülkelere açık ara fark attı.

Dünya Altın Konseyi verilerine göre, dünyanın en büyük altın rezervinin sahibi 8.133,5 tonla ABD. Dünya Altın Konseyi'nin verilerine göre, uluslararası piyasalarda 1,300 dolar seviyelerine çıkarak, tarihi rekora imza atan altına en çok ABD'nin yatırım yaptığı ortaya çıktı. 8.133,5 ton altın rezervi bulunan ABD, sahip olduğu rezervle diğer ülkelere açık ara fark attı.

ABD'yi 3.402,6 ton altın rezervine sahip Almanya ve 2.907 tonluk rezerviyle Uluslararası Para Fonu (IMF) izliyor. Listenin dördüncü

sirasında ise İtalya bulunuyor. "Altın Çizme"nin 2.451,8 ton altın rezervi olduğu belirtiliyor. Avrupa'nın en büyük ekonomilerinden Fransa ise 2.435,4 ton rezervle listenin beşinci sırasında yer alıyor.

Büyüme verileriyle Japonya'yı geçerek dünyanın en büyük ikinci ekonomisi olduğu belirtilen Çin ise listenin altıncı sırasında bulunuyor. Çin'in 1.054,1 ton altın rezervi olduğu ifade ediliyor. Listeye yedinci sıradan giren İsviçre'de bankacılık sırlarıyla birlikte altının, ülkenin önemli finansal kaynaklarından biri olduğu belirtiliyor. İsviçre'nin

1.040,1 ton altın rezervi bulunuyor. Listenin sekizinci sırasında 765,2 ton rezervle Japonya, dokuzuncu sırasında 726 tonla Rusya, onuncu sırasında ise 612,5 tonla Hollanda yer alıyor.

Konseyin verilerine göre, evlilik hazırlığında altının önemli yeri olan Hindistan'ın 557,7 ton altın rezervi bulunuyor ve ülke, listede kendisine 11'inci sırada yer buluyor. Avrupa Merkez Bankası ise listeye 12'inci sıradan giriyor. Bankanın 501,4 ton altın rezervi olduğu belirtiliyor.

Geçtiğimiz ay dünya ekonomik

gündemine damga vuran gelişmeler ise şöyle;

IMF Birinci Başkan Yardımcısı Lipsky, küresel ekonomide ılımlı toparlanmanın devam ettiğini söyledi. Güney Kore'nin Gwangju kentinde düzenlenen G-20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankaları Başkanları toplantısına katılan Uluslararası Para Fonu (IMF) Birinci Başkan Yardımcısı John Lipsky, katılımcılara gönderme yaparak, "Onlar ağırlıklı olarak küresel ekonomide ılımlı bir toparlanmanın olduğundan emin" dedi.

"Açıkçası riskler ve güçlükler var, ancak olaylar az ya da çok bizim tahminlerimiz doğrultusunda hareket ediyor gibi görünüyor" diyen Lipsky, IMF Yönetim Kurulu'nda ve kota sistemindeki değişiklikler konusunda "olumlu ilerlemeler" sağlandığını da kaydetti.

G-20 liderler zirvesi 11-12 Kasım'da Seul'de toplanacak. Zirvede, küresel finansal düzenleme çerçevesinde reform ve küresel ekonominin dengeli ve sürdürülebilir büyüme yoluna konulması planlarının hazırlanması gibi konuların ele alınması bekleniyor.

IMF, ülkelerin krizden çıkışına, ekonomik büyümeye ve daha sürdürülebilir borç seviyelerine dönüşüne yardımcı olmak amacıyla hazırladığı raporda, küresel ekonomik krizin gelişmiş ülkelerin maddi kaynaklarını erittiğini bildirdi.

Ülkelerin mali riskleri yönetmesi,

uzun vadeli büyümeyi desteklemesi ve gelecek yıllarda istihdam yaratması için borç durumunu sürdürülebilir seviyeye çekmeye ihtiyacı olduğuna dikkat çekilen raporda, hükümetlerin, kırılğan toparlanmayı korumak ve finansal piyasalara güveni tazelemek için hızlı bir düzeltme yerine uzun vadeli çözümlere odaklı güvenilir mali planlar geliştirmesi gerektiği vurgulandı.

Raporu hazırlayan iki kişiden biri olan IMF Kamu Maliyesi Bölümü Başkanı Carlo Cottarelli, "Gelişmiş ekonomilerin kamu borç seviyeleri, büyük bir savaşın yokluğunda daha önce görülmemiş seviyelere ulaştı" dedi.

Raporun diğer hazırlayıcısı IMF Araştırma Bölümü Başkan Yardımcısı Jonathan D. Ostry de, "Çok borçlu ülkeler borç limitlerine yaklaşıyor, bunu ötesinde mali pozisyonları sürdürülemez olabilir" ifadesini kullandı.

G-20 ülkelerinde 2007 yılında gayri safi yurtiçi hasılanın yüzde 78'i seviyesindeki genel hükümet borcunun 2009 yılında yüzde 97'ye çıktığı ve 2015 yılında ise yüzde 115'e ulaşacağı tahmin edildi.

Krizle mücadele amacıyla uygulamaya konulan mali teşvik paketlerinin, 2008-2015 yıllarında kamu borcunda tahmin edilen yükselişin sadece onda birini oluşturacağı belirtilen raporda, bir dizi ülkenin, piyasaların borçların ödenemeyeceği tehdidinde tepki verebileceği "borç limiti" noktasına tehlikeli bi-

çimde yaklaştığı uyarısında bulundu.

Yunanistan, İzlanda, İtalya, Portekiz ve Japonya'nın bu noktaya çok yakın olduğu, İrlanda, ABD, İngiltere ve İspanya'nın tehlikeli alana taşındığı, G-7 ülkeleri Kanada, Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa ve Japonya'da borç seviyelerindeki artışın, özellikle sağlık harcamaları olmak üzere refah devletinin büyümesinin sonucu olduğu ifade edildi.

Yüksek borç seviyelerinin, yüksek faiz oranları ve düşük ekonomik büyümeyle toparlanmayı riske atarak olumsuz sonuçlar yaratabileceğine de işaret edildi.

Sonuç olarak ülkelerin borç seviyelerini düşürmek amacıyla, emeklilik ve sağlık reformları dahil uzun vadede mali planlarını açıkça tanımlaması ve geçmişteki davranışlarını gözden geçirmesi gerektiği belirtilen raporda, ülkelerin gelecek yıllarda harcamalarını ve gelirlerini düzeltmeye ihtiyaçları olduğu, bunun nasıl yapılacağına her bir ülkenin ekonomik koşullarına bağlı olacağı kaydedildi.

IMF ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) raporuna göre, küresel kriz nedeniyle işsiz ordusuna 30 milyon kişi daha katıldı. Raporunda, durgunluğun özellikle gelişmiş ekonomilere zarar verdiği ve bu ülkelerde işsiz sayısının toparlanma sürecinde de düşmediği belirtiliyor. Rapora göre dünyada iş gücü yılda yüzde 1.6 oranında büyüyor

ve bu katılımı karşılamak için 45 milyon yeni iş yaratılması gerekiyor. IMF ve ILO, ekonomiyi canlandırarak programlar uygulayarak talebin artırılmasını ve meslek endirime programları uygulanmasını tavsiye ediyor.

ABD Merkez Bankası (Fed), ABD ekonomisinde büyümenin yavaşladığını bildirdi. Fed'in çeşitli bölgelerden aldığı ekonomik verilere dayanarak hazırladığı "Bej Kitap" adlı raporda, ağustos ayında biten altı haftada ABD ekonomisinin büyümesinin "yaygın yavaşlama işaretleri" gösterdiği belirtildi. Söz konusu dönemde konut piyasasının sert şekilde etkilendiğine işaret edilen raporda, "Ev satın alanlar için vergi indiriminin haziran ayı sonunda bitmesiyle konut satışlarının yavaşladığı" bildirildi.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), küresel ekonomik toparlanmanın daha önce tahmin edilenden yavaş olabileceğini, ancak resesyona dönüş ihtimali olmadığını bildirdi.

Merkezi Paris'te bulunan OECD'nin son değerlendirmesinde yer verilen tahminlere göre, bu yılın ikinci yarısında sanayileşmiş G7 ülkeleri yıllık bazda yaklaşık yüzde 1,5 büyüyecek.

ABD'de temmuz ayında dış ticaret açığı 42,8 milyar dolar oldu. Ticaret Bakanlığının açıkladığı verilere göre, temmuz ayında dış ticaret açığı yüzde 14 düşerek 42,8 milyar dolara geriledi. Temmuz ayında ih-

racat yüzde 1,8 artarak 153,3 milyar dolar olurken, ithalat ise söz konusu dönemde yüzde 2,1 düşerek 196,1 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Bu yılın yedi ayı için hesaplandığında ise dış ticaret açığı toplamda 495,1 milyar dolara ulaştı. Geçen yıl aynı dönemde dış ticaret açığı 374,9 milyar dolardı.

ABD Çalışma Bakanlığı, işsizlik maaşı için başvuruların sayısının 27 bin düşerek 451 bin olduğunu açıkladı. İşsizlik oranı, 16 aydır yüzde 9'un üzerinde seyrediyor ve bu oranın gelecek yıl da düşmesi beklenmiyor.

Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso, "AB'de ekonomik toplanmanın hızlandığını" söyledi. Avrupa Parlamentosu'nda konuşan Barroso, AB'deki ekonomik büyüme hızını beklenenden daha fazla olacağı tahmininde bulundu. "AB, 27 farklı ulusal çözümden oluşmadığını göstermeli, ya hep birlikte yüzeceğiz, ya da ayrı ayrı batacağız" diyen Barroso, hükümetleri daha sıkı para ve mali denetim konusunda istekli gördüğünü ifade etti. Barroso, AB'de işsizlik sorunun hala çok büyük olduğu uyarısında bulundu.

Avrupa Merkez Bankası (AMB) Başkanı Jea-Claude Trichet, finansal krizden sonra bankalara verilen özel kredi desteğini aşamalı olarak azaltmanın zaman alacağını söyledi. Trichet, Financial Times gazetesine verdiği demeçte, bankalara

sınırsız kredi olanağının "geçici bir önlem olduğunu" belirtti. Trichet, "Piyasaların kademe kademe istikrara kavuşması nedeniyle olağanüstü önlemlerimizin aşamalı olarak azaltılması devam edecek. Bu yüzden piyasa gittikçe normale döndüğü için piyasaya eşlik ediyoruz. Ancak bu zaman alacak bir süreç" dedi.

AMB'nin, Avrupalı ülkelerin bütçe açıklarının "mali denetiminin güçlendirilmesinde önemli bir atılım" istediğini, devamlı olarak AB kurallarını ihlal eden ülkelerin ihracını savunmadığını kaydeden Trichet, "Ancak oy haklarının geçici olarak askıya alınması konusu incelenmeli" diye konuştu.

İngiltere Merkez Bankası, yüzde 0,5 olan faiz oranlarının sabit tutulmasına karar verildi. Böylece, banka 18 aydır üst üste faiz oranlarını değiştirmemiş oldu. Banka, ayrıca 200 milyar sterlinlik (302 milyar dolar) varlık satın alma programının büyüklüğünde de değişiklik yapmadı.

Japonya Merkez Bankası Para Politikası Kurulu yüzde 0,1 oranındaki gösterge faiz oranını değiştirmeme kararı aldı. Merkez Bankası, Aralık 2008'den bu yana faiz oranını değiştirmiyor. Banka yaptığı açıklamada, ekonominin "daha fazla ılımlı toparlanma işaretleri verdiğini" ancak risklerin halen devam ettiğini bildirdi.

Enflasyon tırmanışta

Eylül ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 0,51, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 6,52, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,91 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 6,89 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 0,44, sanayi sektöründe ise yüzde 0,52 olarak gerçekleşti. ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörleri bazında değerlendirildiğinde en yüksek aylık artış yüzde 1,81 ile gıda ürünleri ve içecek imalatı alt sektöründe yaşandı. 779 maddeden 326 maddenin ortalama fiyatlarında artış gerçekleşti.

Eylül ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 1,23, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 4,77, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,24 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 8,16 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibariyle bir ay önceye göre en yüksek artış yüzde 4,72 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yaşandı. Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE’de en yüksek artış ise yüzde 25,32 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda oluştu. Endeksteki 446 maddeden 267 maddenin ortalama fiyatlarında artış yaşandı.

ÜFE	EYLÜL 2010 (2003=100)	EYLÜL 2009 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,51	0,62
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	6,52	3,60
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	8,91	0,47
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	6,89	3,22

TÜFE	EYLÜL 2010 (2003=100)	EYLÜL 2009 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,23	0,39
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	4,77	2,18
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	9,24	5,27
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	8,16	7,52

		2010									2009			
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,58	1,66	1,94	2,35	-1,15	- 0,50	-0,16	1,15	0,51	0,28	1,29	0,66	
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,58	2,25	4,24	6,69	5,47	4,93	4,77	5,98	6,52	3,90	5,24	5,93	
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,85	1,45	0,58	0,60	-0,36	- 0,56	-0,48	0,40	1,23	2,41	1,27	0,53	
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,85	3,32	3,93	4,55	4,17	3,59	3,09	3,50	4,77	4,64	5,96	6,53	

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Ağustos (Milyon YTL)			2010 Yılı Bütçe Hedefi
	2009	2010	Artış (yüzde)	
Genel Bütçe Gelirleri	136.323	163.701	20.0	229.947
Vergi Gelirleri	112.815	138.789	23.0	193.324
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	37.750	41.760	10.6	59.481
Gelir Vergisi	25.894	27.035	4.40	41.516
Gelir Vergisi Tevkifatı	23.099	23.973	3.78	38.057
Kurumlar Vergisi	11.856	14.725	24.1	17.965
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	11.313	14.130	24.9	17.205
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	3.921	4.579	16.7	4.484
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3.817	4.452	16.6	4.328
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	47.208	49.066	25.1	86.366
Dahilde Alınan KDV	13.462	17.169	27.5	22.636
Özel Tüketim Vergisi	27.757	36.481	31.4	54.631
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	2.865	2.438	-14.9	3.875
Dış Ticarettten Alınan Vergiler	17.891	24.804	38.6	33.134
İthalde Alınan KDV	16.250	22.708	39.7	30.108
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	8.043	7.776	-3.31	6.754
Harcamalar	171.741	183.432	6.80	286.981

EKONOMİK VERİLER

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
GSYH (Cari fiyatlarla milyon TL)	953.974	950.534	843.178	758.391	648.932	559.033
GSYH (milyon/dolar)	617.611	742.094	658.786	526.429	481.497	390.387
GSYH (Değişim Hızı sabit fiyatlarla %)	-4.7	0.7	4.7	6.9	8.4	9.4
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	8.590	10.376	9.33	6.477	5.008	4.172
Sanayi Üretim Endeksi (2005=100)	103.2	114.3	115.3	107.8	100	
Toplam İhracat (milyon/dolar)	102.129	132.027	107.272	85.535	73.476	63.167
Toplam ithalat (milyon/dolar)	140.926	201.963	170.062	139.576	116.774	97.540
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-38.797	-69.936	-62.791	-54.041	-43.298	-34.373
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	72.5	65.4	63.1	61.3	62.9	64.8
İşsizlik Oranı (%)	14.0	13.5	10.6	9.9	10.3	10.3
Kamu Net Borç Stoku (milyon TL)	309.740	267.990	248.421	258.198	270.275	274.195
İç Borç Stoku (milyon TL)	330.005	274.827	255.310	251.470	244.782	224.483
Türkiye Dış Borç Stoku (milyon/\$)	271.140	277.669	249.386	207.593	169.732	160.980
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyon TL)	441.507	380.321	333.485	345.050	331.520	316.528
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-13.854	-41.947	-38.311	-32.193	-22.198	-14.431

(Bin YTL)	2010		2009		2008
	03 Eylül	27 Ağustos	31 Aralık	28 Ağustos	26 Aralık
Emisyon	46.340.626	45.362.097	38.340.278	34.833.156	32.724.754
Para Arzı					
- M1	116.334.491	116.615.823	107.051.398	92.419.704	83.380.932
- M2	540.332.642	539.076.108	494.024.148	458.021.154	434.205.424
- M3	567.532.139	564.762.893	520.674.414	484.559.093	458.383.776
Yurtiçi Kaynaklı TL Mevduat	341.044.112	343.354.288	305.200.507	274.876.976	268.802.517
- Vadeli Tasarruf	222.204.822	221.512.374	197.976.696	187.152.774	184.492.538
- Vadesiz Tasarruf	23.507.674	23.528.106	19.800.398	17.614.719	15.593.007
- Vadeli Ticari	57.939.910	58.690.145	49.438.951	40.495.958	39.693.690
- Vadesiz Ticari	16.537.653	17.361.127	16.761.263	12.365.674	11.511.475
- Resmi Mevduat	20.854.053	22.262.536	21.178.199	17.247.851	17.511.807
Kredi Stoku	379.664.055	378.757.423	305.478.312	279.046.575	278.395.523
- Tüm Banka Kredileri	379.664.055	378.757.423	305.478.312	279.046.575	278.395.523
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	243.296.714	243.866.379	237.628.748	213.283.209	171.774.890

Mevzuat Değişiklikleri

- 02.09.2010** - Dış Ticaret Sermaye Şirketlerine İlişkin Karar
- 07.09.2010** - Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 36)
- 12.09.2010** - Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 328)
- Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: II, No: 25)
- 14.09.2010** - Denetim Görevlilerinin Uyacakları Meslekî Etik Davranış İlkeleri Hakkında Yönetmelik
- 23.09.2010** - Çiftlik Muhasebe Veri Ağları Sistemine Dâhil Olan Tarımsal İşletmelere Katılım Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 43)
- 98/10 Sayılı Araştırma-Geliştirme (AR-GE) Yardımına İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2010/7)
 - Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2010/8)
 - Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2010/9)
- 30.09.2010** - 2010/823 Temsil Tazminatı Ödenmesine İlişkin Karar ile Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
- İhracat 2006/7 Sayılı İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2010/11)
 - Bazı Tekstil ve Konfeksiyon Ürünlerinin Denetimine İlişkin İthalat: (2010/15) Sayılı Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ

Vergi Takvimi

- 11.10.2010** - 16-30 Eylül Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Ödemelere Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 16-30 Eylül Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 15.10.2010** - Eylül 2010 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 20.10.2010** - Eylül 2010 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin EK:4 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2010 Dönemine Ait Kolalı Gazozlara İlişkin EK:7 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2010 Dönemine Ait Alkollü İçeceklerle İlişkin EK:8 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2010 Dönemine Ait Tütün Mamullerine İlişkin EK:9 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2010 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin EK:10 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Eylül 2010 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişlerle Futbol Müsabakalarına ve At Yarışlarına Ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Müşterek Bahislerle İlişkin Eğlence Vergisinin Beyanı ve Ödemesi ile Diğer Eğlence Vergilerine İlişkin Eğlence Vergisinin Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Elektrik ve Hava Gazı Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Yangın Sigortası Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 25.10.2010** - Eylül 2010 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2010 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Eylül 2010 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Eylül 2010 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2010 Dönemine Ait GVK Geçici 67. Mad. Kapsamında Yapılan Tevkifatların Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Eylül 2010 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
- 1-15 Ekim Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 26.10.2010** - Eylül 2010 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Ödemesi
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2010 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2010 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi
- Temmuz- Ağustos- Eylül 2010 Dönemine Ait GVK Geçici 67. Mad. Kapsamında Yapılan Tevkifatların Ödemesi
- 1-15 Ekim Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Ödemelere Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 01.11.2010** - Eylül 2010 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- SSK (Eylül 2010) Sigorta Primlerinin Ödemesi
- Bağ-Kur Sigortalılarının Ekim 2010 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi
- Eylül 2010 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)
- Eylül 2010 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)

Eylül 2010 Kronoloji

- 01 Eylül** Darbe belgesi tutuklusu Albay Dursun Çiçek, tahliye talebi reddedilince ölüm orucu başlattı.
- 02 Eylül** Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, vergi ve prim borçlarıyla ilgili yeniden yapılandırma kararı alındığını açıkladı.
- 03 Eylül** ABD, Irak'tan çekilen Amerikan kuvvetlerine ait silahlı teçizatın ve teknik malzemenin geçişi için Türkiye'den izin istedi. Dışişleri Bakanlığı konuya olumlu yaklaşımını açıkladı.
- 04 Eylül** Uzlaştırma Kurulu, memurların taban aylığına 2011'in ilk 6 ayı için 16 TL, ikinci 6 ayı için 22 TL zam önerdi. Bakanlar Kurulu öneriyi kabul ederse en düşük memur maaşı 1.572 lira olacak.
- 05 Eylül** KPSS'deki soruların çalındığının ortaya çıkmasından sonra bir skandalda Yükseköğretim Geçiş Sınavı'nda patladı. soruların cevaplarının bazı adaylara gönderildiği saptandı.
- 06 Eylül** Yargıtay Başkanı Hasan Gerçek, baskıcı ve otoriter bir yapı oluşturmakla suçladığı hükümeti, adaletin kuvvetli, kuvvetlilerin adil olması gerekir diye eleştirdi.
- 07 Eylül** Ortaya çıkan kopya skandallarının ardından ÖSYM 2010'da yapılması planlanan KPSS ve TUS dahil 12 sınavın ertelendiğini açıkladı.
- 08 Eylül** Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanı Mustafa Ertek, Türkiye'de Batı Nil Virüsü hastalığına yakalanan 7 kişiden 3'ünün öldüğünü açıkladı.
- 09 Eylül** Konya Karapınar'ın YGS birincisi kapkaç yaparken yakalandı.
- 10 Eylül** San Francisco'da doğalgazdan olduğu tahmin edilen patlamada 6 kişi öldü, 53 bina tamamen yıkıldı.
- 11 Eylül** Basketbol'da Sırbistan'ı yenen Türkiye Dünya şampiyonluğu için ABD ile oynayacak.
- 12 Eylül** Anayasa değişikliği paketi yüzde 42'ye karşı yüzde 58 evet oyuyla kabul edildi. Dünya Basketbol Şampiyonasında Türkiye ikinci oldu.
- 13 Eylül** Referandumla Anayasa'nın geçici 15'inci maddesinin kaldırılması üzerine Kenan Evren ile darbeyi yapanların yargılanmasını isteyen bir çok kişi ve kurum savcılıklara suç duyurusunda bulundu.
- 14 Eylül** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Hrant Dink davasında Türkiye'yi tazminata mahkum etti.
- 15 Eylül** BDP'liler, referandumdan sonra bu kez ana dilde eğitim için okulları bir hafta boykot etme kararı aldı.
- 16 Eylül** Hakkari'nin Geçitli köyünden kalkan minibüs yola döşenen mayına çarptı, ikisi çocuk 9 kişi öldü, 4 kişi yaralandı.
- 17 Eylül** Hakkari'deki saldırıda ölen 9 kişiden 2'sinin Yüksekova'daki cenaze törenine katılanlar mezarlıktan dönerken, bir taksi durağına ait kulubede meydana gelen patlamada 7'si polis 10 kişi yaralandı.
- 18 Eylül** Kırmızı et fiyatlarında düşüş sağlanamayınca Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yıl sonuna kadar et ithalatına izin verdi.
- 19 Eylül** Van'daki Akdamar Kutsal Haç Kilisesi'nde 95 yıl aradan sonra yapılan ayine 5 bin kişi katıldı.
- 20 Eylül** Merkez Bankası Başkanı Yılmaz, gelişmelere göre döviz alım ihalesi ve diğer yöntemlerle döviz rezervlerini güçlendireceklerini açıkladı.
- 21 Eylül** Kamu Personeli Seçme Sınavında kopya skandalının ardından ÖSYM Başkanı Prof.Dr. Ünal Yarımağan istifa etti. 9 ÖSYM çalışanı açığa alındı.
- 22 Eylül** İstanbul Tophane'de Sanat Galerisinde içki içildiğini öne sürenlerin yaptığı saldırıda sergi açılışına katılanlar dövüldü.
- 23 Eylül** PKK'nın eylemsizlik kararını bir hafta uzatmasının ardından hükümet ve BDP, TBMM'de bir görüşme gerçekleştirdi.
- 24 Eylül** Uluslararası piyasalarda altının ons fiyatı 1.300 dolarla tarihi zirvesine çıktı.
- 25 Eylül** Başbakan Erdoğan yeni Anayasa çalışmalarının genel seçimden sonra gündeme geleceğini söyledi.
- 26 Eylül** Irak Kürdistan Bölgesel Başkanı Mesud Barzani, terörü sona erdirme ve PKK'yı dağdan indirme çabalarına katkı vermeye hazır olduklarını söyledi.
- 27 Eylül** Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz, ekonomi dergisi Global Finance tarafından 2010 yılı dünyanın en başarılı Merkez Bankası Başkanları arasına seçildi.
- 28 Eylül** Gülen cemaatinin devlet kurumlarında örgütlendiği iddialarına yer verdiği kitabıyla gündeme oturan Emniyet Müdürü Hanefi Avcı, Devrimci Karargah Örgütüne yardım ve yataklık suçlamasıyla tutuklandı.
- 29 Eylül** Birleşmiş Milletler'deki Mavi Marmara ile ilgili karar tasarısı 1'e karşı 30 oyla kabul edildi. Tek ret oyu ABD'den geldi. AB üyesi ülkeler çekimser kaldı.
- 30 Eylül** PKK'nın Kuzey Irak'taki liderlerinden Murat Karayılan eylemsizlik kararını 1 ay daha uzattıklarını açıkladı.